

УДК 343.4

DOI <https://doi.org/10.24144/2307-3322.2024.86.1.4.54>

КРИМІНАЛЬНО-ПРАВОВА ОХОРОНА ПРИВАТНОГО ЖИТТЯ ОСОБИ В КОРОЛІВСТВІ ІСПАНІЯ

Рябчинська О.П.

*доктор юридичних наук, професор,
завідувачка кафедри кримінального права,
процесу та криміналістики
Класичного приватного університету
ORCID: 0000-0002-9012-3332*

Стоматов Е.Г.,

*кандидат юридичних наук, доцент,
суддя Комунарського районного суду м. Запоріжжя
ORCID: 0000-0002-3955-3337*

Рябчинська О.П., Стоматов Е.Г. Кримінально-правова охорона приватного життя особи в Королівстві Іспанія.

В статті проаналізовано стан кримінально-правової охорони поваги до приватного життя (недоторканності приватного життя) в Королівстві Іспанія, її підстав, меж та особливостей криміналізації посягань на це право, а також проблемних питань, що виникають в доктрині та правозастосовній діяльності. Установлено, що кримінально-правова охорона приватного життя людини в Іспанії, як і в Україні, базується першочергово на приписах Конвенції про захист людини і основоположних свобод, а також приписах Конституції Іспанії, ст. 18 якої якою гарантується: (1) право на честь, на особисту та сімейну таємницю та на власний імідж; (2) недоторканність житла, що полягає в тому, що жодне проникнення або обшук не можуть бути здійснені без згоди власника або законного ордеру, за винятком випадків (*flagrante delicto*); (3) таємниця повідомлень, особливо щодо поштових, телеграфних і телефонних повідомлень, за винятком випадків судового рішення; (4) законодавче обмеження використання обробки персональних даних з метою гарантування честі та особистої та сімейної приватності громадян і повного здійснення їхніх прав. Саме таке розуміння приватного життя і визначає його як об'єкт кримінально-правової охорони і закладає базис її моделі в кримінальному законодавстві. Ця модель, на відміну від України, полягає в продуманому об'єднанні посягань на приватне життя людини в одному розділі КК Іспанії та характеризується своєрідним підходом, принаймні порівняно з Україною, до визнання суб'єктом вчинення таких правопорушень юридичних осіб, і навпаки, визнання юридичної публічної чи приватної особи потерпілими від цих правопорушень. Практика застосування норм про відповідальність за порушення приватного життя людини Іспанії має свої складнощі, що підтверджується наведеними в статті прикладами судових рішень в касаційному порядку. Значний вплив на кримінально-правовому доктрину в Іспанії, як і в Україні мають рішення Конституційних судів щодо тлумачення змісту права на недоторканність приватного життя.

Ключові слова: кримінально-правова охорона, приватне життя, право, конфіденційна інформація, персональні дані, таємниця, недоторканність житла, службова особа, юридична особа, покарання, кримінальна відповідальність.

Riabchynska O.P., Stomatov E.H. Criminal law protection of the private life in the Kingdom of Spain.

The article analyzes the state of criminal law protection of respect for private life (inviolability of private life) in the Kingdom of Spain, its basis, scope and peculiarities of criminalizing infringements on this right, as well as problematic issues arising in the doctrine and law enforcement activity. It is established that criminal law protection of private life of an individual in Spain, as well as in Ukraine, is

based primarily on the provisions of the Convention for the Protection of Human Rights and Fundamental Freedoms, as well as on the provisions of the Constitution of Spain, art. 18 of which guarantees: (1) the right to honor, personal and family privacy and to one's own image; (2) the inviolability of the home, which means that no entry or search may take place without the consent of the owner or a lawful warrant, except in cases of (flagrante delicto); (3) privacy of communications, especially postal, telegraphic and telephone communications, except in cases of a court order; (4) legal restriction of the personal data processing usage in order to guarantee the honor and personal and family privacy of citizens and the full exercise of their rights. It is this understanding of private life that both defines it as an object of criminal law protection and forms the basis of its model in criminal law. This model, unlike in Ukraine, involves a thoughtful consolidation of infringements on an individual's private life in a single section of the Criminal Code of Spain and is characterized by a distinctive approach, at least in comparison with Ukraine, to recognizing legal entities as subjects of commitment such offenses and, conversely, recognizing of a legal public or private entity as a victim of these offenses. The practice of applying the provisions on liability for violation of an individual's private life in Spain presents its own challenges, as evidenced by the examples of cassation court decisions provided in this article. The decisions of the Constitutional Courts regarding the interpretation of the content of the right to inviolability of private life significantly influence the criminal law doctrine in Spain, as well as in Ukraine.

Key words: criminal law protection, private life, law, confidential information, personal data, privacy, inviolability of home, official, legal entity, punishment, criminal liability.

Постановка проблеми. Кримінально-правова охорона недоторканності приватного життя особи потребує вдосконалення, на чому неодноразово акцентували дослідники, які аналізували це питання. Фактом є те, що «чинний КК передбачає кримінальну відповідальність за окремі кримінальні правопорушення проти приватності, але у ньому складних відповідних кримінальних правопорушень необхідним чином не систематизовані та знаходяться у різних розділах Особливої частини [1, с. 214]. Зважаючи на те, що в Проекті КК в Книзі четвертій «Кримінальні правопорушення проти людини» передбачено Розділ 4.7 «Кримінальні правопорушення проти приватності», ми вважаємо такий крок авторів законопроекту доцільним та прогнозованим, тому в статті зробимо акцент на дослідженні позитивного зарубіжного досвіду в цьому питанні, вартого вивчення, а можливо і запозичення. Провідним методом дослідження обрано порівняльно-правовий, який будучи спеціальним методом наукового дослідження полягає в зіставленні різних державних та правових систем, інститутів, категорій з метою виявлення рис подібності або відмінності між ними. Результатом такого порівняння має бути встановлення якісного стану окремих правових інститутів або норм [2 с. 291]. Вибір Кримінального кодексу Королівства Іспанії (далі Іспанії) для порівняльного аналізу обумовлений, в першу чергу, тим, що саме Конституція Іспанії 1976 року була піонером у визнанні фундаментального права на захист персональних даних, коли передбачала, що «закон обмежує використання інформаційних технологій для гарантування честі та особистої та сімейної приватності громадян і повного здійснення своїх прав [3].

Стан наукової розробки проблеми. В межах комплексного компаративного аналізу низки переважно європейських країн, відповідний законі аналізували М.І. Хавронюк [4, с. 919], Гритенко О.А. [5, с. 107], Конопельський В.Я. та Бобчинський П.М [6, с. 12] та ін. Утім? предмет таких досліджень був більш вузьким, оскільки розглядався переважно певний прояву приватності або ж аналіз базувався на КК Іспанії до внесення до нього змін в 2015 році, коли було розширено межі кримінально-правової охорони сфери приватності. З іншого боку здебільше науковці наводили текст відповідних кримінально-правових норм і не досліджували кримінально-правову доктрину та/або проблемні питання застосування таких норм хоча би в загальному вигляді.

Тож метою статті є з'ясування стану кримінально-правової охорони поваги до приватного життя в Іспанії, її підстав, меж та особливостей криміналізації посягань на це право, а також проблемних питань, що виникають в доктрині та правозастосовній діяльності.

Виклад основного матеріалу. Кримінально-правова охорона приватного життя людини в Іспанії, як і в Україні, базується першочергово на приписах Конвенції про захист людини і основоположних свобод (далі Європейської Конвенції), учасником якої є країна, та ряді інших міжнародних документів, а також приписах Конституції Іспанії, ст. 18 якої гарантується: (1) право на честь, на особисту та сімейну таємницю та на власний імідж; (2) недоторканність житла, що полягає в тому, що жодне проникнення або обшук не можуть бути здійснені без згоди власника

або законного ордера, за винятком випадків (*flagrante delicto*)¹; (3) таємниця повідомлень, особливо щодо поштових, телеграфних і телефонних повідомлень, за винятком випадків судового рішення; (4) законодавче обмеження використання обробки персональних даних з метою гарантування честі та особистої та сімейної приватності громадян і повного здійснення їхніх прав [7]. В Іспанії приватність розглядається як така сфера життя людини, яку вона має право захищати від будь-якого втручання (власність, приватна територія, комунікація тощо), те, що протилежне публічному [8, с. 56]. Актуалізуючи проблему захисту сфери приватності фахівці акцентують на тому, що в сучасному суспільстві прагнення людей до публічності й популярності неминуче пов'язане з необхідністю надання особистих даних чи інформації в будь-яких засобах масової інформації, зокрема, й у соціальних мережах. Тому в цій динамічній інформаційній сфері, право на приватність набуває нового значення, право на недоторканність приватного життя трансформується у повноваження кожної людини контролювати, які дані чи інформація про неї можуть бути відомими або використані [9, с. 308]. Фахівці занепокоєні тим, що кількість злочинів, пов'язаних з розголошенням таємниці в Іспанії зростає [10]. Нами з'ясовано статистику посягань на приватне життя в Іспанії впродовж 2013–2023 р.р.², яка демонструє підстави такої стурбованості.

Кримінально-правова охорона сфери приватного життя особи передбачена Титулом X КК Іспанії «Злочини проти приватного життя, права на власний образ (зображення) та недоторканність житла», який включає Розділ I. «Відкриття та розкриття таємниць» (ст. 197–201) та Розділ II. «Проникнення до житла, до приміщення (місцезнаходження) юридичних осіб та інших відкритих для відвідування об'єктів» (статті 202–204) [11].

Так, в ст. 197 КК Іспанії передбачена відповідальність за: 1) заволодіння паперами, листами, повідомленнями електронної пошти чи будь-якими іншими документами чи особистими речами, або перехоплення її телекомунікації чи використання технічних пристроїв для прослуховування, передачі, запису або відтворення звуку чи зображення чи будь-якого іншого сигналу зв'язку, вчинене з метою виявлення таємниці або порушення недоторканності приватного життя іншої особи без її згоди (ч. 1); 2) вилучення, використання або зміну зарезервованих даних особистого чи сімейного характеру іншої особи, які зафіксовані в комп'ютерних, електронних або телематичних файлах чи носіях, або в будь-якому іншому файлі, публічному або приватному записі (файлі чи реєстрі) (ч. 2); 3) трансляцію, розголошення або передачу даних, про які йдеться в попередніх частинах, третім особам, а також за ці дії, вчинені особою, яка знала про їх незаконне походження, утім не вчиняла діяння, передбачені частинами 1-2 ст. 197 КК (ч. 3). Частина 4 ст. 197 КК Іспанії передбачає, що злочини, передбачені частинами 1 і 2 цієї статті караються позбавленням волі на строк від трьох до п'яти років, якщо: (а) вони вчинені контролерами, відповідальними за файли, комп'ютерні, електронні або телематичні носії, архіви або реєстри; або (б) вчинені шляхом несанкціонованого використання персональних даних жертви. Якщо конфіденційні дані були поширені, розголошені або розкриті третім особам, штрафні санкції накладаються у їх верхній половині. Мова йде про спеціального суб'єкта злочину, особи для якої така сфера діяльності є професійною, і правопорушення пов'язане з функціями осіб, відповідальних за системи, що передбачено в Органічному законі 3/2018 від 5 грудня 3/2018 від 5 грудня «Про захист персональних даних і гарантії цифрових прав» [3]. Виходячи з положень GDPR такими особами можуть бути контролери - юридичні або фізичні особи, які визначає цілі та засоби обробки персональних даних і відповідно до ст. 74, зобов'язані впроваджувати відповідні та ефективні заходи обробки персональних даних, або оператори таких даних [12]. Тобто, особи, відповідальні за обробку даних, а також усі особи, залучені до будь-якої фази процесу, підпадають під обов'язок конфіденційності, згаданий у статті 5.1.f) Регламенту (ЄС) 2016/679 [3].

В ч. 5 та ч. 6 ст. 197 КК Іспанії передбачена диференціація покарання (його призначення у верхній половині) у випадках: 1) коли предметом злочинів, передбачених цією статтею, є персональні дані, які

¹ Юридичний термін, який означає, що злочинець був спійманий під час здійснення злочину (на гарячому).

² Статистичні дані за період 2013-2023 років свідчать, що найменша кількість засуджених за розголошення конфіденційної інформації зафіксована в 2013-2015 роках - 203, 237 та 290 відповідно). Утім після реформування КК Іспанії в 2015 році, коли було розширено коло кримінально-караних діянь, що посягають на приватне життя осіб, кількість засуджених за ці злочини (розголошення конфіденційної інформації) зросла і вже в 2022 році становила 662 особи, а в 2023 році - 595 осіб (у порівнянні з 2013 роком показник збільшився в 3 рази (майже 300%). Статистика засуджених за порушення недоторканності житла демонструє тенденцію до зниження і виглядає наступним чином: 2013 - 315, 2014 - 339, 2015 - 318, 2016 - 357, 2017 - 327, 2018 - 285, 2019 - 238, 2020 - 185, 2021 - 230, 2022 - 255, 2023 - 219 осіб (table 25997).

стосуються ідеологічних та релігійних переконань, стану здоров'я, расового походження чи статевого життя, або 2) коли такі діяння вчинені щодо неповнолітніх осіб чи осіб з інвалідністю, які потребують особливого захисту (ч. 5) чи 3) якщо діяння, передбачені частинами 1-4 цієї статті вчинюються з метою отримання фінансової вигоди (ч. 6), «незалежно від того, чи це більш-менш прибуткова діяльність, чи ні» [13]. Персональні дані, по які йдеться в ч. 5 ст. 197 КК Іспанії, визначаються як «чутливі дані», що становлять «тверду основу (ядро) недоторканності приватного життя» - дані особистого характеру, що розкривають ідеологічні та релігійні переконання, стан здоров'я, расове походження чи статево життя. Такі дані, а також персональні дані неповнолітньої особи чи особи з інвалідністю підлягають особливому захисту, що передбачено статтею 7 Органічного закону 3/2018 від 5 грудня «Про захист персональних даних та гарантії цифрових прав» [3], який адаптує правову систему Іспанії до Регламенту (ЄС) 2016/679 Європейського Парламенту та Ради від 27 квітня 2016 року «Про захист фізичних осіб щодо обробки їхніх персональних даних та про вільний рух таких даних» [12].

На взаємозв'язку та відмінності між приписами ч. 2 ст. 197 та ч. 5 ст. 197 КК Іспанії наголосив Верховний Суд країни, підкреслюючи особливу шкідливість виявленої інформації для того, щоб мати можливість кваліфікувати її за ч. 5 ст. 197 КК. Прикладом цього є рішення Верховного суду Іспанії (STS 302/2008 від 27 травня), в якому зазначено, що посилання на дані, що розкривають ідеологічні та релігійні переконання, стан здоров'я, расову приналежність або статево життя, не поширюються на незаконне розслідування подружньої невірності або сексуальних відносин будь-якого виду, а лише тих, що стосуються сексуальної орієнтації потерпілого, при цьому обтяжуюча обставина встановлюється за ознакою соціальної дискримінації, що кардинально відрізняється від можливого тривоги або занепокоєння, які можуть бути спричинені людині тим, що про її сексуальну орієнтацію стало відомо [14].

В ч. 7 ст. 197 КК Іспанії передбачена відповідальність особи, яка без дозволу зацікавленої особи поширює, розголошує або передає третім особам зроблені нею зображення або аудіовізуальні записи особи, отримані за її згодою в житлі чи в іншому місці, недоступному для очей третіх осіб, якщо розголошення цих зображень або записів якщо це завдає серйозної шкоди приватному життю цієї особи. Це діяння, яке було криміналізовано під час реформи 2015 року, наразі змінено Органічним законом 10/2022 від 6 вересня «Про всебічну гарантію сексуальної свободи» [15]. Зміна полягала в додаванні до цієї статті абз. 2, в якому на відміну від абз. 1 суб'єктом є особа, яка отримала таке зображення не безпосередньо від потерпілої особи, а від третьої.

Відповідно до Рішення ВС Іспанії (*SSTS 70/2020, 24 de Febrero de 2020*) активним суб'єктом цього злочину «є та особа, якій зображення або аудіовізуальний запис надсилається добровільно і яка в подальшому, без згоди відправника, порушуючи надану їй довіру, пересилає його третім особам, як правило, з сексистських, дискримінаційних мотивів або з помсти [16]. Характеризуючи цей злочин іспанські науковці звертають увагу, що в ч. 7 ст. 197 йдеться про контент, розкриття якого *серйозно підриває особисте життя* і визнають, що сексуальна сфера (інтимна поведінка) звичайно, є одним із проявів того, визнається твердою підвалиною (ядром) приватності, утім не єдиною. Такими наслідками можуть бути публічне приниження, втрата роботи, розлучення, самогубство через сором тощо [17, с. 27]. Судом наприклад було встановлено, що в результаті поширення фотографії оголеної неповнолітньої А. серед значної кількості осіб, з якими вона навчалася, після неодноразових прохань та вимог припинити поширення цих фото, про які стало відомо керівництву навчального закладу та її батькам, вона страждала від посттравматичного стресового розладу та очисної булімії, що вимагало первинної медичної допомоги для її одужання на періодом 60 днів, впродовж яких вона відновлювалася та лікувалася від невротичного розладу [18].

З об'єктивної сторони, такі дії полягають в оприлюдненні зображень чи записів¹, отриманих за згодою жертви в приватній обстановці, отже зображення або запис, про які йдеться, мають бути створені нею добровільно та добровільно передані іншій особі [19]. Закон не вимагає, щоби зображення та запис відбувалися в будинку (житлі) потерпілої особи, достатньо, щоби це було зроблено поза межами досяжності третіх осіб. Розповсюдження, розголошення або розкриття інформації третій стороні, тобто будь-кому, хто не входить до кола довіри жертви. Суб'єктом цього злочину є особа, яка добровільно отримала фотографію чи відеозапис і яка, порушуючи довіру потерпілої особи, надсилає або демонструє зображення хоча би одній особі [20, с. 172].

¹ При цьому під зображеннями та/або записами розуміються як ті, що сприймаються лише зором, так і ті, що фіксуються спільно слухом і зором, або лише слухом.

Фактично мова йде про протиправні дії однієї зі сторін секстингу, хоча саме по собі це явище за усвідомленої добровільної згоди не визнається злочином, утім сторони секстингу усвідомлюють ризики такої поведінки, яка може бути використана для нанесення шкоди репутації людини, шантажу, знущання, цькування, приниження, переслідування, глузування із зображення людини, сексуального домагання тощо [21, с. 246]. З іншого боку, поширення такого контенту може стати підставою правової оцінки таких дій, якщо мова йде про секстинг стороною якого є неповнолітня особа, зокрема звинувачення у розповсюдженні дитячої порнографії. Відомі випадки, коли приватні повідомлення людей були публічно поширені через віруси, що призвело до трагічних наслідків [22]. В соціальних мережах пропонується широкий вибір порад запобігання таким ситуаціям, окремі з яких спрямовані безпосередньо на унеможливлення ідентифікації особи та запобігання порушенню таємниці приватного життя людини. Такими є наприклад поради: приховувати обличчя, вимикати теги розташування, оскільки смартфони автоматично позначають геолокацію щоразу, коли людина робить фотографію, приховувати татуювання чи сліди на тілі, тобто те, що робить тіло людини унікальним і дозволяє з високим ступенем вірогідності ідентифікувати її. Разом з тим такі випадки слід відрізняти від ситуацій, коли особа не давала згоди на створення такого зображення чи відео і не передавала його добровільно іншій особі, і таке зображення стає підставою для її шантажу. Так, було встановлено, що обвинувачена Й., повнолітня, перебуваючи в сексуальних стосунках за плату та за добровільною згодою з Е. у клубі «El Mirador de Pedrezuela» у Мадриді, у компанії пані К. зробила кілька фотографій, на яких пан Е. мав сексуальні стосунки з пані К., які були здійснюється без його відома та згоди. Надалі обвинувачена Й. вимагала від Е. гроші у розмірі приблизно 60 000 євро в обмін на те, що вона не передасть ці знімки його родині, і не повідомить, що він роками відвідував згаданий клуб та мав платні сексуальні стосунки з нею та пані К. Й. була засуджена: а) за вчинення злочину проти приватного життя до 2 років, 6 місяців та 1 дня тюремного ув'язнення з позбавлення права на пасивне виборче право протягом строку покарання та 18 місяців штрафу зі щоденною оплатою 6 євро; б) за вчинення злочину, передбаченого ч. 2 ст. 171 КК Іспанії¹, а саме погрози поширити факти про інтимне приватне життя, до покарання у вигляді 11 місяців ув'язнення з додатковим позбавленням права здійснювати пасивне виборче право протягом строку відбування покарання [23].

Однак, як було зазначено в Рішенні ВС Іспанії (*STS 1391/2000 від 14 вересня*) «вилучення документів, передбачених статтею 197 КК Іспанії, не обмежується суто фізичним вилученням документів, а може здійснюватися й віртуально, таким чином, що суб'єкт заволодіває їх змістом у будь-який технічний спосіб, що дозволяє його подальше відтворення, наприклад, шляхом фотографування». Що стосується моменту закінчення, то «воно є завершеним, як тільки активний суб'єкт отримує доступ до даних, тобто як тільки дані стають йому відомими і доступними (він має їх у своєму розпорядженні), оскільки це є способом порушення конфіденційності даних суб'єкта або третьої сторони [24].

Для прикладу наведемо рішення Касаційного кримінального суду Іспанії під час розгляду касаційної скарги на вирок № 16/2019 від 15 січня, виданий Кримінальним судом № 7 Пальма-де-Майорка, яким засуджено обвинуваченого Е. за розголошення таємниці приватного життя до покарання у виді 1 року позбавлення волі з спеціальною дискваліфікацією на пасивне виборче право протягом терміну покарання та 12-місячний штраф із щоденною оплатою 5 євро², підтвержене апеляційною інстанцією в постанові № 160/2019, 3 квітня, на які було подано касаційну скаргу з підстави неправильного застосування кримінального закону, а саме ч. 2 ст. 197 КК Іспанії. Аргумент-

¹ Якщо хтось вимагає від іншої особи певну суму або винагороду під загрозою розголошення чи поширення фактів щодо її приватного життя чи сімейних стосунків, які не є публічно відомими та можуть вплинути на її авторитет чи інтереси, вона карається позбавленням волі на строк від двох до чотири роки, якщо він зумів виконати все або частину необхідного, і від чотирьох місяців до двох років, якщо він цього не досяг.

² Визнано доведеним, що обвинувачений Е. (1972 року народження, не судимий) у невстановлений день протягом перших місяців 2017 року опублікував у соціальній мережі Facebook документ за підписом координатора Punt de Trobada Familiar of Балеарські острови від 6 квітня 2016 року, в якому йшлося про те, що його колишня партнерка (співмешканка) М. проживала в прийомній сім'ї в період з грудня 2014 по січень 2015 року, залишивши вказане місце і не проінформувавши про нове місце проживання. Він також опублікував у тій самій соціальній мережі коментарі щодо їх спільного сина, такі як «брудний брехун, тобі подобаються речі інших людей, твоя мати повія, вона приховує від мене місце проживання, у неї немає моралі виховувати тебе» та інші принизливі та образливі висловлювання, а також опублікував частину відео судового засідання, яке відбулося 11 липня 2017 року. Ці дії мали на меті зіпсувати імідж колишньої співмешканки від якої він мав сина 2002 р.н.

тація захисту полягала в тому, що поширені через соціальну мережу Facebook дані не є персональними даними чи конфіденційною інформацією, інкриміновані засудженому дії ніколи не були спрямовані на отримання певної вигоди чи заподіяння певної шкоди позивачу. Документ, розміщений в Facebook потрапив до обвинуваченого законним шляхом, і його зміст ні в якому разі не впливає на конфіденційність скажника, тим більше, що йдеться про події, які відбулися за три роки до його поширення. Верховний суд Іспанії звернув увагу певні складнощі при вирішенні справи, пов'язані із широтою змісту ст. 197 КК Іспанії, яка походить із назви розділу I «Відкриття та розголошення таємниці». У цьому конкретному випадку суд виокремив три блоки інформації та оціночних суджень, які були поширені засудженим через Facebook: а) документ, підписаний координатором *Punts de Trabada Familiar*¹ з Балеарських островів від 6 квітня 2016 року, в якому було відображено, що його колишня партнерка, М. проживала в прийомній сім'ї протягом грудня 2014 та січня 2015 року, залишивши місце без повідомлення про своє нове місце проживання; б) деякі коментарі на адресу їхнього спільного сина, також поширені в тій же мережі та в) частина відеозаписів судового засідання, яке відбулося 11 липня 2017 року. Розглядаючи цю справу Верховний Суд Іспанії прийшов до висновку, що лише інформація, позначена як «а)» може бути визнана предметом злочину, передбаченого ч. 2 ст. 197 КК Іспанії. В той час як зневажливі коментарі на адресу сина могли утворити інші протиправні дії, але не є такими, що обґрунтовують (виправдовують) вирок Е. А публікація «... частини відеозаписів судового процесу» без інших описових деталей, які дозволяють дізнатися про природу цього юрисдикційного спору, його предмет, наявність чи відсутність будь-яких обмежень щодо принципу публічності, не дозволяє в принципі кваліфікувати ці події в контексті виявлення і розголошення таємниці, тобто ст. 197 КК Іспанії. Таким чином лише вилучення та подальше поширення інформації про перебування попередньої партнерки Е. в притулку становило порушення права жертви на приватне життя. В той же час суд звернув увагу на неточність правової оцінки дій Е., судом першої та апеляційної інстанції за ч.2 ст. 197 КК, в той час, як на думку Верховного Суду (*STS 538/2021, 17 червня 2021*), оскільки ця інформація була поширена в соціальній мережі, його дії утворюють склад кримінального правопорушення, передбаченого ч. 3 ст. 197 КК, а саме поширення, розкриття або передачу третім особам виявлених відомостей чи фактів [25].

В результаті реформи, проведеної Органічним законом 1/2015 від 30 березня 2015 року, до КК Іспанії було додано ряд нових статей, як от: ст. 197а, 197б, 197с. Зокрема, ст. 197а передбачає відповідальність за неправомірний доступ до комп'ютерних систем та несанкціоноване перехоплення передачі даних. Ст. 197б було криміналізовано сприяння, придбання, імпорт або виробництво комп'ютерних програм чи обладнання, спеціально розроблених або пристосованих для вчинення цих злочинів, зазначених у частинах 1 і 2 статті 197 або статті 197а КК Іспанії. Такі діяння розцінюються як кіберзлочини [26, с. 167].

Стаття 197с КК є спеціальною нормою, яка диференціює відповідальність за діяння, зазначені вище, вчинені у складі злочинної групи чи організації. Вченими такий крок законодавця розглядається позитивним і таким, що відповідає гармонізаційному мандату, що містився в Рамковому рішенні Ради Європи від 25 лютого 2005 року 2005/222/JHA «Про атаки на інформаційні системи», яке було замінено директивою 2013/40/EU Європейського парламенту і Ради ЄС «Про атаки на інформаційні системи» [20, с. 178]. За вчинення злочинів, передбачених ст. 197, 197а та 197б передбачена кримінальна відповідальність юридичних осіб (ст. 197 *quinquies*). КК України не містить таких підстав в ст. 96³.

Ст. 198 КК передбачає, що будь-яка службова особа, який поза випадками, дозволеними законом, без законних підстав для вчинення таких дій і з використанням свого службового становища вчиняє будь-яке з діянь, описаних у попередній статті, підлягає покаранню, передбаченому у верхній частині цієї статті, і, крім того, покаранню, передбаченому у цій статті, абсолютною дискваліфікацією на строк від шести до дванадцяти років. Норма визнається спеціальною, оскільки об'єктом злочину є виключно приватне життя, а не неналежне функціонування публічної служби в цілому [20, с. 179].

Ст. 199 КК Іспанії встановлює відповідальність за: 1) розголошення чужої таємниці, яка стала відомою в силу професійних або трудових відносин, що карається позбавленням волі на строк від

¹ «Місце сімейних зустрічей» – нейтральне та тимчасове місце для догляду та запобігання, у присутності кваліфікованого персоналу, проблемам, які виникають у процесі сімейних конфліктів і, зокрема, у дотриманні режиму побачень з дітьми, встановленого для випадків розлучення або розлучення батьків або у випадку здійснення опіки державною адміністрацією з метою забезпечення захисту неповнолітнього.

одного до трьох років та штрафом від шести до дванадцяти місяців та 2) за розголошення таємниці іншій особі, особою, яка, порушила обов'язок щодо збереження та нерозголошення таємниці, що карається позбавленням волі на строк від одного до чотирьох років, штрафом від дванадцяти до двадцяти чотирьох місяців і спеціальною дискваліфікацією за вказаною професією на строк від двох до шести років.

Зарубіжні фахівці акцентують на відмінності між характером об'єктивної сторони цих діянь, бо першому випадку йдеться про порушення принципу конфіденційності інформації особою, якій вона стала відома у зв'язку з трудовими відносинами та/або професійними відносинами, тоді як в другому випадку йдеться про професіонала, на якого покладається не просто обов'язок дотримання конфіденційності, а обов'язок дотримання професійної таємниці (адвокатської, лікарської, нотаріальної тощо), яка є однією з засад певних професій [27, с. 187]. Ця норма має бланкетний характер, тому для визначення обсягу конкретних елементів об'єктивної сторони, необхідно звертатися до аналізу інших галузей права, зокрема й конкретних нормативно-правових актів, що регулюють професійну діяльність. Так, у справі STS 574/2001 від 4 квітня 2001 року лікар був засуджений за розголошення частини історії хвороби за наступних обставин, оглядаючи вагітну жінку, в її медичній картці побачив записи про два випадки легального переривання вагітності, і повідомив про це сестрі вагітної жінки. При цьому Суд розцінив такі дії не як «звичайні плітки, характерні для того, що сьогодні називається бульварною пресою», а як поведінку, що завдає шкоди приватності пацієнта [28]. Ст. 199 КК Іспанії не містить вичерпного переліку суб'єктів злочину. Цікаво, що дискутуючи з цього приводу іспанські дослідники звертаються до моделі, котрої дотримується німецький законодавець в § 203 КК Німеччини, де міститься перелік медичного персоналу, який зобов'язаний дотримуватися лікарської таємниці, до якого включено лікарів, стоматологів, фармацевтів, професійних психологів та будь-яких інших осіб, чия професійна діяльність пов'язана зі здоров'ям, що дозволяє розмежувати коло осіб, які зобов'язані зберігати професійну таємницю [29, с. 198]. А також до варіанту, використаного в ст. 622 КК Італії, де міститься загальне положення про таких суб'єктів розголошення, і дозволяє поширити обов'язок дотримання професійної таємниці також на допоміжний медичний персонал [29, с. 198]. Формулювання диспозиції ст. 145 КК України дозволяє зробити висновок про схожість підходів в цьому питанні іспанського, італійського та вітчизняного законодавця, які визначили суб'єктом розголошення таких конфіденційних відомостей особу, якій вона отримала у зв'язку з виконанням професійних чи службових обов'язків. Принциповою відмінністю між КК Іспанії та України є визначення обов'язковою ознакою діяння, передбаченого ст. 145 спричинення тяжких наслідків, в той час як в ст. 199 КК Іспанії вони не згадуються. Хоча в правовій доктрині потерпілими від цього злочину вважаються особи, приватному життю яких завдається шкода внаслідок розголошення лікарської таємниці. Кримінально-караним визнається лише умисне розголошення такої інформації.

Особливістю кримінально-правової охорони сфери приватності в кримінальному законі Іспанії є визнання такого права за юридичними особами. Зокрема в ст. 200 КК Іспанії вказано, що положення цієї глави застосовуються до кожного, хто дізнається, розголошує або передає конфіденційну інформацію (захищені дані) юридичних осіб без згоди їхніх представників, крім випадків, передбачених іншими положеннями цього Кодексу. Такий підхід оцінюється іспанськими фахівцями неоднозначно, і вони ставлять питання чи можуть юридичні особи бути носіями основоположних (фундаментальних) прав приватної особи. В цьому контексті згадується рішення Конституційного суду (*STC 231/1988 від 2 грудня 1988 року*), в якому йдеться про те, що основні права мають виключно особистий характер і пов'язані з існуванням людини. Тому ставлять під сумнів саму ідею, що юридичні особи можуть бути носіями основоположного права на недоторканність приватного життя.

Обговорюючи цю проблему фахівці спочатку згадують Постанову Конституційного суду (*257/1985 від 17 квітня 1985 року*), в якій сформована позиція, що ст. 18.1 Конституції Іспанії, за своїм змістом і характером стосується приватного життя окремих осіб, в яке ніхто не може втручатися, а юридичні особи, такі як комерційні компанії, в принципі не можуть бути носіями цього права, оскільки конфіденційність діяльності цих суб'єктів захищається, де це доречно, відповідним законодавством [30]. Утім, приписи ст. 200 КК Іспанії розширивши межі розуміння приватності, вимагали адекватної їх оцінки з боку судової практики, яка поступово формується

в напрямку визнання того, що юридична особа певною мірою має приватність, і їй можуть бути надані інструменти для її захисту. Утім дискусія продовжується з приводу даних, які можуть виступати предметом цього злочину. Так, одні вважають, що сфера ді ст. 200 КК Іспанії є доволі обмеженою, оскільки має на меті захистити особисте життя таких осіб, а не будь-які інші секрети компанії, розголошення яких може завдати шкоди іншим юридичним об'єктам [20, с. 181], зокрема комерційну таємницю. Натомість існує й інший підхід, за якого прикладами кваліфікації дій за ст. 200 КК Іспанії пропонують визнавати зокрема випадки: коли співробітник компанії розкриває конфіденційну фінансову інформацію про свого роботодавця конкуренту без дозволу на це; особа виявляє та публікує стратегічні плани компанії в соціальних мережах без дозволу її керівників; постачальник (провайдер) передає конфіденційну інформацію компанії третій стороні без згоди її законних представників; колишній співробітник розкриває комерційну таємницю компанії, в якій він працював, конкуренту, не маючи відповідного дозволу; хакер незаконно отримує доступ до фінансових даних компанії та розкриває їх в Інтернеті [31]. В ст. 201 КК Іспанії визначено підстави та порядок відкриття провадження по цій категорії справ¹.

В розділі II. «Проникнення до житла, до місцезнаходження юридичних осіб та інших відкритих для відвідування об'єктів» згруповано злочини за відповідним об'єктом посягання. Так, в ст. 202 передбачено: 1. Фізична особа, яка проникла до чужого житла або перебуває в ньому проти волі його власника,

карається позбавленням волі на строк від шести місяців до двох років; 2. Якщо діяння вчинене із застосуванням насильства або залякування, карається позбавленням волі на строк від одного до чотирьох років та штрафом від шести до дванадцяти місяців. В ст. 203 передбачено відповідальність особи, яка проти волі власника проникла до приміщення публічної або приватної юридичної особи, професійної фірми або офісу, торговельного закладу, відкритого для публіки, в неробочий час, а також проти волі власника перебуває в такому приміщенні в неробочий час. Кваліфікуючою ознакою цього злочину визнається вчинення таких дій шляхом насильства або залякування.

Ст. 204 КК Іспанії передбачає, що будь-яка посадова (службова особа), яка, крім випадків, дозволених законом, і без законних підстав, вчиняє будь-яке з діянь, описаних у двох попередніх статтях, підлягає покаранню, передбаченому у двох попередніх статтях, у межах верхньої половини відповідного покарання, передбаченого у цих статтях, і абсолютною (повною) дискваліфікацією від шести до дванадцяти років.

Здобутком КК Іспанії 1995 року визнається зміна вектору кримінально-правової оцінки втручання державних органів в приватне життя людини, яка полягає в ліквідації привілейованого режиму незаконного втручання у сферу прав і свобод громадян, яким до цього часу користувалися окремі службові особи. Нововведення були спрямовані на недопущення неправомірного втручання в приватне життя, з тим, щоби арешти, проникнення до житла та обшуки, що здійснюються без належних підстав або ж у непередбачений законом спосіб, розглядалися як обтяжені форми відповідних загально кримінальних злочинів, а не так, як було раніше коли вони незрозуміло і невинувато розглядалися як пом'якшені спеціальні злочини [14]. Зважаючи на важливість правової охорони права на приватність, Конституційний Суд Іспанії в ряді своїх рішень надав тлумачення приписам ст. 18 Конституції Іспанії. Зокрема, недоторканність житла пов'язана з правом на недоторканність приватного життя людей, оскільки воно захищає територію, де людина розвиває свою приватність, захищену від сторонніх очей, надав терміну житло ширшого розуміння, ніж надане Цивільним кодексом. Отже житлом визнається дім - простір, де особа живе, користуючись своєю найінтимнішою свободою, незалежно від суспільних умов, а також будь-який інший простір, придатний для того, щоб вищезазначене могло статися, зрештою чи назавжди. Зокрема, для конституційних цілей місцем проживання вважаються: транспортні засоби або фургони, готельні номери тощо (*STC 10/2002 від 17 січня*) [32] або місцезнаходження юридичних осіб. В зазначеному рішенні КС Іспанії прийшов до висновку про неконституційність ст. 557 Кримінально-процесуального кодексу Іспанії через її невідпо-

¹ яке можливе, по-перше, за заявою потерпілої особи або її законного представника, по-друге за повідомленням прокурора у разі вчинення діянь, передбачених 198 цього Кодексу, а також у випадках, коли вчинення злочину завдає шкоди суспільним інтересам, або інтересам багатьох осіб або якщо потерпілим є неповнолітній чи недієздатний, який потребує особливого захисту. Також визначається, що прощення потерпілої сторони або її законного представника, у відповідних випадках, є підставою припинення кримінального переслідування, без шкоди для положень абзацу другого частини 1 статті 130.1.5.

відність ст. 18 Конституції Іспанії¹ лише в тій мірі, якою вона перешкоджає визнавати кімнати в готелях місцем проживання особи, тобто як простір, в якому гості готелю реалізують своє право на приватне життя. За відсутності згоди власника та на місці злочину, конституційно законним є лише проникнення та обшук, здійснені на підставі судового рішення. Ця вимога судового дозволу є превентивною вимогою для захисту права (з усіх вищезазначених причин). Отже, з конституційної точки зору не може бути жодних виправдань для виключення з судового дозволу просторів, які повинні бути розглянуті, відповідно до ст. 18.2 ЄС, місцем проживання фізичної особи. Утім подібне трактування житла не поширюються на окремі приміщення, з огляду на їх характеристики, як от камери ув'язнених у пенітенціарних центрах, на цьому наголосив в своїй постанові Конституційний суд Іспанії (*Sentencia 89/2006, de 27 de marzo de 2006*) [33]. Подібні підходи характерні і для правової доктрини України [34].

Висновки. Проаналізовані аспекти сучасного стану кримінально-правової охорони недоторканності приватного життя в Іспанії дають підстави говорити як про певну схожість, так і відмінності з реаліями законодавчої та правозастосовної практики в Україні. До перших слід віднести схожі передумови та підстави криміналізації суспільно-небезпечних діянь, що посягають на приватне та сімейне життя особи з огляду на вимоги міжнародно-правових актів в сфері захисту прав людини, в першу чергу, Європейської конвенції з прав людини, а також конституційні приписи, що визначають зміст поняття приватного життя особи та основних його складових (розуміння сутності та поняття конфіденційної інформації, персональних даних, об'єктивних ознак розголошення такого роду інформації, порушення недоторканності житла, меж правових меж втручання в це право та його обмеження тощо). Спільними підходами маємо визнати наявність складнощів в правозастосовній діяльності, про що свідчать наведені рішення вищої судової інстанції Іспанії, яка переглядає справи в касаційному порядку. Значний вплив на кримінально-правову доктрину в Іспанії, як і в Україні, мають рішення Конституційних судів щодо тлумачення змісту права на недоторканність приватного життя. Спільним підходом є також розуміння того факту, що трактування житла з акцентуванням на його виключній ознаці бути постійним місцем проживання для людини суттєво звужує кримінально-правову охорону недоторканності житла як конвенційного та конституційного права.

Більш виразними є відмінності в моделях саме кримінально-правової охорони, що втілені в відповідному кримінальному законі. В першу чергу, це стосується продуманого об'єднання посягань на приватне життя людини в одному розділі КК Іспанії. За такого підходу чітко простежується зміст об'єкту кримінально-правової охорони, яким виступає право на повагу до приватного життя особи, закріплене в ст. 8 Європейської конвенції з прав людини, в будь-якому його прояві. В той час як в КК України відповідні посягання розміщені в різних розділах. Також унікальним, принаймні порівняно з Україною, є визнання суб'єктом вчинення таких правопорушень юридичних осіб, і навпаки, визнання юридичної публічної чи приватної особи потерпілими від цих правопорушень. Принагідно зауважимо, що подібне рішення іспанського законодавця критикується в кримінально-правовій доктрині.

Перспективними напрямками подальших компаративних досліджень визнаємо зокрема, аналіз такого об'єкта кримінально-правової охорони в Іспанії як «право на власне зображення», яке в конституційній юрисдикції Іспанії тлумачиться в низці рішень, на яких ґрунтуються судові рішення, в провадженнях щодо незаконного використання зображення людини (без її відома та згоди); питання караності відповідних кримінальних правопорушень; доцільність деталізації суб'єктів розголошення конфіденційної інформації так звані спеціальними суб'єктами, яким вона стала відома у зв'язку з виконанням їх професійних обов'язків співвідношення такої інформації з різновидами професійної таємниці (адвокатської, лікарської та іншої), диференціації кримінальної відповідальності залежно від віку потерпілої особи та інших критеріїв, визначення характеру заподіяної шкоди тощо.

¹ Справа про незаконний обшук та проникнення до житла, передбачених частинами 1 і 2 статті 191 Кримінального кодексу Іспанії (в редакції 1973 року) двох співробітників поліції, а саме до двох готельних номерів журналістів без їх відома та згоди, без судового дозволу, шляхом відкриття номерів менеджера готелю.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Проект нового Кримінального кодексу України: передумови розробки, концептуальні за-
сади, основні положення: монографія. Андрушко П.П., Бакумов О.С., Баулін Ю.В., Бур-
дін В.М., Вишнеvsька І.А., Горох О.П., Гуторова Н.О., Марчук Н.О., Навроцький В.О.,
Пономаренко Ю.А., Стрельцов Є.Л., Хавронюк М.І. / За заг. ред. Ю.В. Бауліна, М.І. Хавро-
нюка. К.: Компанія ВАІТЕ. 494 с.
2. Данильян О.Г. Організація та методологія наукових досліджень: навчальний посібник/
О.Г. Данильян, О.П. Дзьобань. Харків: Право, 2017. 448 с.
3. Ley Orgánica 3/2018, de 5 de diciembre, de Protección de Datos Personales y garantía de
los derechos digitales. «BOE» núm. 294, de 06/12/2018. URL: <https://www.boe.es/eli/es/lo/2018/12/05/3/cons> (дата звернення 15.11.2024).
4. Хавронюк М.І. Кримінальне законодавство України та інших держав континентальної Європи:
порівняльний аналіз, проблеми гармонізації. Монографія. К. Юрисконсульт, 2006. 1048 с.
5. Гритенко О.А. Покарання як захід кримінально-правового регулювання права на недотор-
канність житла: порівняльно-правовий аналіз КК України та деяких зарубіжних країн. *На-
уковий вісник Ужгородського Національного Університету*. 2024. Серія ПРАВО. Випуск
85: Ч. 3. С. 261–265.
6. Бобчинський П.М., Конопельський В.Я. Об'єкт та предмет порушення недоторканості
житла у кримінальних кодексах деяких зарубіжних країн та України: порівняльно-право-
вий аналіз. *Південноукраїнський правничий часопис*. 2023. № 4. С. 9–13.
7. Constitución Española. «BOE» núm. 311, de 29/12/1978. URL: [https://www.boe.es/eli/es/c/1978/12/27/\(1\)/cons](https://www.boe.es/eli/es/c/1978/12/27/(1)/cons) (дата звернення 25.11.2024).
8. González Porras, A. Privacidad en Internet: los derechos fundamentales de privacidad e intimida-
den Internet y su regulación jurídica. La vigilancia masiva, Tesis doctoral de la Universidad
de Castilla-La Mancha, Toledo. 2015. 597 p. URL: <https://ruidera.uclm.es/server/api/core/bitstreams/1af7d594-8b66-47eb-ad51-ce368f0e25a5/content> (дата звернення 25.11.2024).
9. Sainz-Cantero Caparrós, J. Delitos contra la intimidad, el derecho a la propia imagen y la
inviolabilidad del domicilio (I). Sistema de Derecho penal. Parte Especial, 4ª edición, revisada y
puesta al día. Dykinson, Madrid. 2021. P. 305–325.
10. INE. URL: <https://www.ine.es/> (дата звернення 10.12.2025).
11. Ley Orgánica 10/1995, de 23 de noviembre, del Código Penal. «BOE» núm. 281, de 24 de
noviembre de 1995, páginas 33987 a 34058 (72 págs.). URL: <https://www.boe.es/eli/es/lo/1995/11/23/10>.
12. Регламент Європейського Парламенту і Ради ЄС 2016/679 від 27 квітня 2016 року «Про за-
хист фізичних осіб у зв'язку з опрацюванням персональних даних і про вільний рух таких
даних, та про скасування Директиви 95/46/ЄС (Загальний регламент про захист даних)». URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/984_008-16?find=1&text=%D0%B2%D1%96%D0%B4%D0%BF%D0%BE%D0%B2%D1%96%D0%B4%D0%B0%D0%BB%D1%8C%D0%BD%D1%96%D1%81%D1%82%D1%8C#w1_3 (дата звернення 25.11.2024).
13. STS 302/2008, 27 de mayo de 2008. URL: <https://vlex.es/vid/violacion-secreto-profesional-as-2-40561668>.
14. Ley Orgánica 10/1995, de 23 de noviembre, del Código Penal. Jefatura del Estado «BOE» núm.
281, de 24 de noviembre de 1995. 207 p. URL: <https://www.boe.es/buscar/pdf/1995/BOE-A-1995-25444-consolidado> (дата звернення 29.11.2024).
15. Ley Orgánica 10/2022, de 6 de septiembre, de garantía integral de la libertad sexual. «BOE» núm. 215,
de 7 de Septiembre de 2022. URL: <https://www.boe.es/buscar/act.php?id=BOE-A-2022-14630>
(дата звернення 26.11.2024).
16. SSTS 70/2020, de 24 de Febrero de 2020. URL: <https://vlex.es/vid/840799397> (дата звернення
5.12.2024).
17. Hudson H.K. Factors affecting sexting behaviours among selected undergraduate students
(Unpublished doctoral thesis). Southern University Illinois Carbondale, Illinois, United States,
2011. 172 p. URL: https://ehs.siu.edu/phrp/_common/documents/announcements-dissertation/hudson-h.pdf (дата звернення 01.12.2024).
18. SAP Granada 351/2014, de 5 de Junio de 2014. URL: <https://vlex.es/vid/542256650> (дата звер-
нення 29.11.2024).

19. STS 70/2020, de 24 de Febrero de 2020. URL: <https://vlex.es/vid/840799397> (дата звернення 29.11.2024).
20. Ángela Casals Fernández. Los delitos de descubrimiento y revelación de secretos en el ciberespacio. Especial mención a la prueba pericial digital. *Anuario de Derecho Penal y Ciencias Penales* (ADPCP), Vol. LXXVI, 2023. P. 155–190. URL: https://www.boe.es/biblioteca_juridica/anuarios_derecho/abrir_pdf.php?id=ANU-P-2023-10015500190 (дата звернення 10.12.2024).
21. Kopecký K. Sexting among Slovak Pubescents and Adolescent Children. *Procedia – Social and Behavioral Sciences*. 2015. Vol. 203. P. 244–250. URL: <https://doi.org/10.1016/j.sbspro.2015.08.289> (дата звернення 28.11.2024).
22. Sexting. URL: https://www.abc.es/bienestar/psicologia-sexo/abci-sexting_202008111048_noticia.html?ref=https%3A%2F%2Fwww.abc.es%2Fbienestar%2Fpsicologia-sexo%2Fabci-sexting-202008111048_noticia.html (дата звернення 29.11.2024).
23. STS 102/2020, 10 de marzo de 2020 p. URL: <https://vlex.es/vid/844562831> (дата звернення 29.11.2024).
24. STS 1391/2000, 14 de septiembre de 2000. URL: <https://vlex.es/vid/amenazas-revelacion-secretos-2-lorj-15202146>. URL: (дата звернення 01.12.2024).
25. STS 538/2021, 17 de junio de 2021. URL: <https://vlex.es/vid/869966661> (дата звернення 01.12.2024).
26. Hernández Berlinches, R. (Coords.) (2019): *Cibercriminalidad*. Madrid, 365 p.
27. García Sanz, J. El secreto profesional. *Anales de la facultad de derecho*. 2005. 22; diciembre, pp. 187–211. URL: https://riull.ull.es/xmlui/bitstream/handle/915/18155/AFD_22_%282005%29_12.pdf?sequence (дата звернення 25.11.2024).
28. STS 574/2001 de 4 de abril de 2001. URL: <https://vlex.es/vid/amenazas-revelacion-secretos-2-lorj-15202146> (дата звернення 25.11.2024).
29. García Sanz, J. El secreto profesional. *Anales de la Facultad de Derecho*, 2005. 22 de diciembre, 2005, pp. 187–211. URL: https://riull.ull.es/xmlui/bitstream/handle/915/18155/AFD_22_%282005%29_12.pdf?sequence (дата звернення 28.11.2024).
30. Una persona Jurídica tiene intimidación? *Economist&Jurist*. *Viernes*, 6 julio 2018. URL: <https://www.escura.com/wp-content/uploads/2018/07/Economist&Jurist-persona-jur%C3%ADdica-tiene-intimidaci%C3%B3n-06072018.pdf> (дата звернення 30.11.24).
31. Artículo 200 del Código Penal Explicado. <https://codigopenal.online/articulo-200/#:~:text=El%20Art%C3%ADculo%20200%20de%20C%C3%B3digo%20Penal%20es%20una%20normativa%20que,consentimiento%20de%20sus%20representantes%20legales>.
32. Sentencia 10/2002, de 17 de enero de 2002. Cuestión de inconstitucionalidad 2829/94. Planteada por la Sección Cuarta de la Audiencia Provincial de Sevilla respecto del art. 557 de la Ley de Enjuiciamiento Criminal. *Viernes* 8 febrero 2002. *BOE*. núm. 34. Suplemento. P. 56–65. URL: https://www.congreso.es/constitucion/ficheros/sentencias/stc_010_2002.pdf (дата звернення 8.12.2024).
33. Sentencia 89/2006, de 27 de marzo de 2006. *BOE*. núm. 106, de 4 de mayo de 2006, páginas 38 a 43 (6 págs.). URL: https://www.boe.es/diario_boe/txt.php?id=BOE-T-2006-7886 (дата звернення 01.12.2024).
34. Стоматов Е.Г. Порухення недоторканності житла: теоретико-правові проблеми визначення предмета. *Прикарпатський юридичний вісник*. 2024. № 3. С. 212–219.